

Obsah

Předmluva	11
Díl první	
Boží volání - odpověď člověka	
I. Člověk a Boží volání	14
1. Výzva být člověkem	14
2. Svoboda a mravnost	16
3. Být člověkem v odpovědnosti před Bohem	18
II. Odpověď Bible	20
1. Boží volání a odpověď člověka ve Starém zákoně	20
1.1 Boží volání a odmítnutí člověka	20
1.2 Boží smlouva s Izraelem	23
1.3 Zvěstování víry a mravní poselství u proroků	25
1.4 Mesiánské přísliby práva a spravedlnosti v přicházejícím království	26
1.5 Starozákonní mudrosloví - napomínání k dobrému životu	27
2. Zvěstování spásy a mravní poselství v Novém zákoně	28
2.1 Ježíšovo volání a odpověď člověka	28
2.2 Obrácení, víra a následování	30
2.3 Blahoslavenství a Ježíšovy „radikální“ požadavky	31
2.4 Přijetí Ježíšova étosu v církvi	34
2.5 Uskutečňování Ježíšových požadavků jako trvalý nárok	35
3. Základní struktura biblického étosu	36
III. Realizace života z víry	38
1. Základní křesťanské postoje	38
1.1 Víra	39
1.2 Naděje	41
1.3 Láska	44
1.4 Spravedlnost, milosrdenství a věrnost	46
1.5 Kardinální ctnosti: moudrost, spravedlnost, statečnost, umírněnost	50
2. Hřích a obrácení	54
2.1 Vědomí hříchu a chápání hříchu dnes	54
2.2 Biblický pohled na hřích	56
2.3 Podstata osobního hříchu	58
2.4 Smrtelný – všední hřích, těžký – lehký hřích.....	60
3. Duchovní obnova ve zpytování svědomí, obrácení, pokání a odpuštění.....	62

IV. Měřítko křesťanského jednání	67
1. Normy: omezení, nebo umožnění svobody?	67
1.1 Normy a jejich funkce	67
1.2 Význam sociálních norem	68
1.3 Specifičnost etických norem	69
1.4 Etické a právní normy	70
2. Normy jako přikázání Boží a jako přikázání rozumu	71
2.1 Bůh jako nosný základ étosu	71
2.2 Mravní chápání z víry a rozumu	72
2.3 Lidská přirozenost jako zdroj a měřítko mravního jednání	73
2.4 Bezpodmínečný nárok platnosti a historická podoba norem	74
3. Lidská práva jako měřítko pro lidský důstojný život	76
3.1 Co jsou lidská práva?	76
3.2 Vývoj ideje lidských práv ve společnosti a v církvi	76
3.3 Odůvodnění lidských práv	77
3.4 Dnešní členění lidských práv	79
4. Instrukce učitelského úřadu církve jako měřítko křesťanského jednání	80
4.1 Autorita učitelského úřadu církve v otázkách víry	81
4.2 Autorita učitelského úřadu církve v mravních otázkách	82
4.3 Odstupňovaná závaznost	83
V. Svědomí	86
1. Otázka svědomí	86
2. Pojetí svědomí v Písmu svatém	87
2.1 Svědomí jako místo setkání člověka s Bohem v pojetí Starého zákona ..	87
2.2 Svědomí a zakoušení Boha v Novém zákoně	88
3. Dnešní křesťanská nauka o svědomí	92
3.1 Důstojnost svědomí	92
3.2 Význam osobního svědomí	95
4. Výchova svědomí a utváření svědomí	98
4.1 Samostatné (vyzrálé) svědomí jako cíl výchovy a utváření svědomí	98
4.2 Způsob výchovy a utváření svědomí	99
5. Svoboda svědomí	101

Druhý díl Příkázání Boží

Desatero příkázání	106
Hlavní příkázání lásky	107
Úvod:	
Boží příkázání jako ukazatelé na cestě k životu	108
I. Nebudeš mít jiného Boha mimo mne (První příkázání)	111
1. Výzva ke svazku s jedním Bohem	112
1.1 Doslovné znění tohoto příkázání	112
1.2 Smysl a význam tohoto příkázání	112
2. Odpověď víry jako „ano“ Bohu skrze Ježíše Krista v Duchu svatém	114
2.1 Nechat se ovlivnit Božím voláním	114
2.2 Rozhodnutí pro Boha proti bezbožectví (ateismu) a ideologii	115
3. Základní formy zbožštění (modloslužby) a cesty ke zdařilému životu	117
3.1 Zbožštění majetku	117
3.2 Zbožštění moci	119
3.3 Zbožštění požitku a rozkoše	119
3.4 Cesty zdařilého života: „evangelijní rady“	120
4. Setkání s Bohem v obrazech a představách o Bohu	121
4.1 Obrazy Boha a dějin spásy v kultu a umění	121
4.2 Představy o Bohu v teologii a zbožnosti	123
4.3 Obraz Boha, být Božím obrazem, obraz Boha v Ježíši Kristu	125
II. Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha (Druhé příkázání)	127
1. Zjevení Božího jména a uctívání Boha	128
1.1 Doslovné znění tohoto příkázání.....	128
1.2 Smysl a význam tohoto příkázání	128
2. Vyzývat Boží jméno v modlitbě	129
2.1 Způsoby modlitby	129
2.2 Formy modlitby	132
2.3 Řád a doba modlitby	133
2.4 „Modlitba Páně“	134
3. Ctít Boha v symbolech, znameních a osobách	139
3.1 Obřady a znamení	139
3.2 Svátosti - účinná znamení Boží přítomnosti	140
3.3 Ctít Boha ve svatých	141
4. Zvláštní způsoby uctívání Boha	141
4.1 Slib	142
4.2 Přísaha	143
5. Zneužívání Božího jména	145

5.1 Pověra a magie, klení a lehkovážné mluvení o Bohu	145
5.2 Zneužívání moci „ve jménu Božím“	147
III. Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý (Třetí přikázání)	151
1. Sabat jako Boží dar starozákonnímu lidu	152
1.1 Doslovné znění tohoto přikázání	152
1.2 Sabat jako odpočinek od práce	152
1.3 Sabat jako znamení smlouvy	153
1.4 Sabat jako odkaz na stvoření a Stvořitele	153
1.5 Sabat jako vzpomínka na osvobození	154
1.6 Sabat jako znamení obnovy smlouvy a budoucí slávy	154
2. Křesťanská neděle jako Boží dar novozákonnímu lidu	155
2.1 Neděle jako „den Páně“	155
2.2 Neděle jako den společenství věřících	157
3. Neděle dnešního křesťana	158
3.1 Neděle v dnešní společnosti	158
3.2 Neděle jako sváteční den	159
3.3 Slavení víry v bohoslužbě církve	161
4. Slavení neděle a odloučení křesťané	164
IV. Cti svého otce i matku (Čtvrté přikázání)	167
1. Zodpovědnost v základních formách života společenství	168
1.1 Doslovné znění tohoto přikázání	168
1.2 Smysl přikázání	168
2. Žít jako křesťané v rodině	170
2.1 K dnešní situaci rodiny	170
2.2 Rodina jako místo přijetí a bezpečí	172
2.3 Rodina jako místo výchovy a vzdělání	175
2.4 Rodina jako domácí církev	176
3. Křesťané a politické společenství	178
3.1 Křesťanské evangelium a politická autorita	178
3.2 Základy a cíle moderního politického společenství.....	181
3.3 Víra a politika, církev a stát	184
3.4 Protest a odpor ve svobodném demokratickém státě	187
3.5 Odboj vůči nespravedlivé moci	189
4. Křesťané a jejich církev	191
4.1 Všeobecná povinnost podporovat život církve	191
4.2 Úloha církevní autority	192
4.3 Církevní přikázání	193
V. Nezabiješ (Páté přikázání)	197
1. Hodnota a důstojnost lidského života	198
1.1 Znění tohoto přikázání	198

1.2	Smysl přikázání	198
1.3	Zákaz zabítí a přikázání lásky	199
1.4	Páté přikázání v naší době	201
2.	Rozvoj a utváření života	202
2.1	Rozvoj tělesně-duchovního života	202
2.2	Zachování zdraví a péče o ně	202
3.	Ohrožení zdraví a života	203
3.1	Léky, alkohol, drogy	203
3.2	AIDS	205
3.3	Sebeusmrcení (sebevražda)	206
3.4	Násilí, mučení, trest smrti	208
3.5	Nasazení a obětování zdraví a života	210
4.	Ochrana lidského života na jeho počátku	211
4.1	Otázky a problémy okolo začátku lidského života	211
4.2	Zachování lidského života v konfliktních situacích	212
4.3	Genetické poradenství a prenatální vyšetření	214
4.4	Zákon státu a ochrana nenarozeného života	216
4.5	Genový výzkum a genová technologie	218
5.	Péče o nemocné a umírající lidi	221
5.1	Nemoc, umírání a smrt v křesťanském životě	221
5.2	Služba nemocným a umírajícím	224
5.3	Smrt a pohřeb	228
5.4	Darování orgánů k záchraně života	229
6.	Odpovědnost za mír	231
6.1	„Evangelium pokoje“ (Ef 6,15)	231
6.2	Podporování míru; zachovávání spravedlnosti a respektování práv	233
6.3	Zajištění míru: bezpečnost pro všechny	234
6.4	Naděje na mír: odmítnutí násilí a láska k bližnímu	238
6.5	Výchova k míru, služba míru	238
7.	Zodpovědnost za stvoření	241
7.1	Ekologická krize	241
7.2	Člověk a svět ve světle víry	241
7.3	Křesťanská víra a étos životního prostředí	242
7.4	Křesťansky formovaná etika životního prostředí	244

VI. Nesesmílní

	Nepožádáš manželky bližního svého (Šesté a deváté přikázání)	247
1.	Kontinuita a proměny v chápání pohlavnosti a manželství	248
1.1	Znění šestého a devátého přikázání	248
1.2	Smysl a význam obou přikázání v dějinách a přítomnosti	248
2.	Smysl lidské pohlavnosti	250
2.1	Osobní řád pohlavnosti	250
2.2	Láska, trvalá věrnost a nerozlučitelné manželství	253

2.3	Rovnoprávnost, partnerství a instituce	258
2.4	Manželská láska, plodnost a rodičovství	263
2.5	Manželství a život bez manželství	265
3.	Mravní orientace sexuality v manželství	267
3.1	Hodnota a důstojnost manželského setkání	267
3.2	Regulace početí	269
3.3	Sterilizace	271
3.4	Umělé oplodnění	272
4.	Otázky předmanželské a mimomanželské sexuality	275
4.1	Osobní rozvoj vlastní sexuality	275
4.2	Pohlavní život před manželstvím	276
4.3	Nemanželská životní společenství	278
4.4	Homosexuální vztahy	280
4.5	Nabízení a znázorňování sexuality	282

VII. Nepokradeš

	Nepožádáš majetku svého bližního (Sedmé a desáté přikázání)	285
1.	Sedmé a desáté přikázání ukazatelé ke svobodě a spravedlnosti	286
1.1	Znění sedmého a desátého přikázání	286
1.2	Původní smysl sedmého a desátého přikázání ve Starém zákoně	286
1.3	Ježíšův postoj a étos prvotní církve	289
1.4	Význam sedmého a desátého přikázání v současnosti	290
2.	Práce jako mravní úkol	291
2.1	Dnešní formy práce	291
2.2	Struktura vztahů různých forem práce	292
2.3	Personální charakter lidské práce	292
2.4	Smysl lidské práce	293
2.5	Práce ve světle víry	293
3.	Úkoly ve světě práce	295
3.1	Uspořádání lidské práce	295
3.2	Právo na práci	296
3.3	Slučitelnost výdělečné práce a práce v rodině	297
3.4	Vytváření humánních pracovních podmínek a podnikových struktur ..	297
3.5	Koaliční právo, stávka a výluka (propouštění zaměstnanců)	299
3.6	Právo na hospodářskou iniciativu	301
4.	Smysl a uspořádání vlastnictví	302
4.1	Formy vlastnictví	302
4.2	Uspořádání vlastnictví	303
5.	Jednotlivé mravní úkoly v hospodářské oblasti	305
5.1	Správný přístup ke konzumním statkům	305
5.2	Ochrana hospodářských práv druhých	306
5.3	Respektování duševního vlastnictví	306
5.4	Závazky vůči společenskému vlastnictví	307

5.5	Respektování ekologické únosnosti	307
5.6	Budování celosvětové sociální spravedlnosti	307
5.7	Omezení růstu světové populace	309
6.	Křesťansky zodpovědný hospodářský řád	310
6.1	Nutnost a úkoly hospodářského řádu	310
6.2	Liberalismus a socialismus	311
6.3	Sociálně tržní hospodářství	311
VIII.	Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví (Osmé přikázání) ..	315
1.	Pravda a pravdivost v požadavku osmého přikázání	316
1.1	Znění osmého přikázání	316
1.2	Původní význam osmého přikázání	316
1.3	Pravdivost v životě dnešních lidí	317
2.	Dimenze pravdy a pravdivosti	318
2.1	Teologická dimenze	318
2.2	Osobní dimenze	321
2.3	Sociální dimenze	322
2.4	Věcná dimenze	323
3.	Pravdivost a věrnost danému slovu	324
3.1	Věrnost vlastnímu předsevzetí	324
3.2	Dodržování slibů a smluv	324
4.	Pravdivost v oblasti mezilidské komunikace	325
4.1	Diskrétnost	325
4.2	Respektování cti a dobré pověsti	327
4.3	Svědectví u soudu	328
4.4	Povinnost informovat o nemoci	328
4.5	Povinnost „bratrského napomenutí“	329
4.6	Profesní a zpovědní tajemství	330
5.	Pravda na veřejnosti	331
5.1	Utváření veřejného mínění	331
5.2	Poznávání pravdy bádáním a vzděláváním	332
5.3	Služba pravdě ve vědě a technice	334
5.4	Pravdivost v politickém životě	336
5.5	Svoboda projevu a tisku, svoboda umění	337
5.6	Reklama a propagace	339
5.7	Shromažďování a ochrana dat	340
Závěr		
	Největší je láska - zůstat v lásce	343
Dodatek		
	Seznam zkratk	349